

הלכות דברים הנזהגים בפעודה סימן קעח

ביאורים ומוספים

בשעת הבלעה. והגרמ"פ שיינברג (צהר אהל ברוך עמ' תמג) כתב בטעם הרבר, שמקום ההודאה מורגש ביותר במקום בו היתה הסעודה וההנאה, ולפיכך בברכות חשובות, שהודאתן חשובה, יש הקפדה לאומן במקום שנהנה.

[משנ"ב שם]

אם לא שקנה נעתו בשעת המוציא לאכל גם שם, דאז תשיב שניהם מקומו ומתן אף לכתחלה, ואפלו מפית לבית מנהל מקשבתו לדעה זו²⁵.

25) ובביאור הדבר שמועילה דעתו רק בפת ולא בפירות, ביאר הגרמ"פ שיינברג (צהר אהל ברוך עמ' תמח), שבפירות כל אכילה ואכילה נחשבת כקביעות לעצמה, ומשום כך אין דעתו מועילה לצרף שני מקומות מחולקים. מה שאין כן בפת שהקביעות בה אינה מתבטלת בכדי, ולכן אם חשב בשעה שבירך המוציא לעקור ממקומו, נחשבים שני המקומות כמקומו הקבוע.

[משנ"ב שם]

וכן נהגו פשהולקין לסעודת נשואין שמכונן מתחלה לאכל שם²⁶.

26) וכן אותם ההולכים לשולחן רבותיהם באמצע סעודת השבת, כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ט סי' כא) שאינם צריכים לברך ברכת המזון קודם שהולכים, כיון שדעתם מחשיבה את אכילתם שב כהמשך הסעודה עד ברכת המזון.

[משנ"ב סי' לד]

בתוספות ורא"ש משמע דאין להחמיר בזה רק בשיצא על-מנת להפליג דאז תשיבן להנ"ל, אבל בשיצא על-מנת לחזור לאלטר מתר²⁷.

27) ובגדר לאלתר, כתב הגרמ"פ שיינברג (צהר אהל ברוך עמ' תמו ס"ק ז) דהיינו ממש מיד.

[משנ"ב סי' לג]

לכתחלה לא יצא, דתשיבן שמא ישכח לחזור ולאכל ולברך במקומו [או שישקא עד שיערב, ונפסיד ברכת-המזון לגמרי²⁸].

28) וכיון שהחשש הוא שמא ישכח, דעת הגרמ"פ שיינברג (חידושי בתרא) שמתברר שמועיל לזה שומר, ואם מפעיל לצורך כך שעון מעורר, עדיף שיסמן על שעונו לשם מה הפעילו [וראה מה שכתבנו לקמן סי' רלה ס"ק יח].

ובערב פסח שחל בשבת, יש הנזהגים לאכול את הפת בחדר אחד ואילו את שאר המאכלים שנתבשלו בכלי פסח אוכלים בחדר אחר, ולאחר מכן חוזרים ואוכלים פת בחדר הראשון, כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' מח) שיותר לעשות כן, כיון שלצורך מצוה עושים כן, ועוד שאין לחוש שמא ישכח לברך, או שמא ישחה עד שיפסיד את הברכה, כיון שבערב פסח שחרית מנהגים לגמור את הסעודה.

[משנ"ב שם]

דגם שם מקומו הוא, אבל לכתחלה מצונו לברך במקומו שאכל קדם שיצא²⁹.

29) ובביאור הדבר כתבו השו"ע הרב (ס"ד) והבן איש חי (שנה א' פ' בהעלותך אות ב), שדבר הטעון ברכה במקומו, כשם שמועילה חשיבותו להצרכו ברכה במקומו, כך מועילה חשיבותו להצריך לברך עליו לפני שעוקר המבורך ממקומו. ובשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"א סי' ק ענף א) כתב לבאר, שבדברים הטעונים ברכה במקומם, האכילה היא באופן של קביעות וכולה אכילה אחת היא. ועל כן אף הברכה נחשבת דבר אחר עם האכילה, והתורה אמרה שיגמור את אכילתו בברכה, ובמקום אחר אין הברכה נראית כשויכת עם האכילה, מה שאין כן בדברים שאינם טעונים ברכה במקומם, כל בליעה נחשבת אכילה בפני עצמה, ואם כן אין שייך להחשיב את הברכה כגמר האכילה, כיון שהאכילה הסתיימה

הלכות דברים הנזקקים בפעולה סימן קעח

דהא פת צריך ברכה במקומו לכלי עלמא: מיהו * אם הסיח דעתו, כשחזר (ל) ודאי * צריך (ה) לברך על מה שרוצה לאכל אחר-כך (כ"י חשב"א). (לא) ואין חלוק בין חזר למקום שאכל כבר ובין (לב) סיים סעודתו במקום (ו) אחר (רמב"ם פ"ד יר"ו), וכן נזקקין במדינות אלו. מכל מקום (לג) לכתחלה לא יצק (לד) ממקומו (לה) * בלא ברכה,

באר היטב

(ה) לברך, וג"כ לטל ידיו ולא יברך, עין סימן קס"ד: (ו) אחר, אבל בהגיה מקצת דברים, בשאר דברים בענין זקא שחזר למקומו, אבל כשאכל במקום אחר צריך לברך, מ"א ע"ש:

באר היטב

בשם תוספות וש"א: * אם הסיח דעתו, כשחזר ודאי וכו'. הנה אף דבאכילת העור הקשה על סתימת הדין מקא דסימן קעט, דאימתא שם דלענין אכילה דעת הרבנו יונה ונר"ן דלא חשיב הסתה דעצת, ומתקנת זה רצה לחדש דלענין פת אין הסתה דעצת גורם ברכה שניה — בענינו כבר סתמו כפי אחרונים [הגרי"ז והבית מאיר והפנ"ג גבורים] שלא כדבריו, משמע דהתם אינו כשישב במקום אחד, אמרין דברך האדם אחר שזמלך לחזר ולאכל, ועל-כן לא חשיב הסתה דעצת, מה שאין כן בענינו כשצק ונתן ממקומו: * צריך לברך על מה וכו'. וצריך גם-כן לטל ידיו ולא יברך ואחרונים: * בלא ברכה, משמע מזה דדעת הרמ"א דכשהוא יוצא טעון ברכה, ובאמת הדין דבר"ן דאף דברכו שם הוא רק לשיטתו דעל-ידי צקויה ממקומו נחשב כגמר סעודה וצריך אחר-כך ברכה לכתחלה, ולכן סבב דצריך לברך גם ברכת-המזון קדם שצא, אף דאפשר לשוב ולברך חלשינן שפא ישוב, וכמו בכל גמר סעודה, דהכי קומא לן בסימן קפ"ד, מה שאין כן לדעה זו דלא נחשב על-ידי הוציאה לגמר סעודה, דחזר לסעודתו לאכל בלי שום ברכה כלל, מנא לה למצויה לכתחלה ברכת-המזון קדם שצא, ואחר-כך הלא יש בנה משום ברכה שאינה צריכה לשמך בקציע סעודתו. ואחר-כך מצאתי שהגאון ר' עקיבא איגר בחדושי ע"ר בזה, עין שם. אקנן נראה לומר דמקור דברי הרמ"א הוא מתוספות ונרא"ש שכתבו לשטתם הנזכרת לעיל בהג"ה דברכת-המזון למפרע לעולם אין צריך על-ידי שניו מקום לכלי עלמא, דאינו אלא כהסתה דעצת דצריך רק ברכה לכתחלה, ובאפילו הכי כהר"ם דמשהו צצה טובה שפא ישובא עד שיתעב ויפסיד הברכה-המזון צריך לברך כשעוקר ממקומו לצאת, וכן רמז הגרי"א בבאורי מקור דין זה מדברי התוספות, ואם-כן מסתברא לכאורה לומר דזה שך גם לדין דסביבא לן ב"ח, ומכל מקום אפשר לומר דזהו נמי רק לרב שפת שם דמצדיו ברכה ראשונה על-כ"ל פנים מן הדין ביציאתו דחשיב כהסתה דעצת, ולכן אמרין דצריך גם ברכת-המזון קדם שצא וצ"ל שפא ישובא עד שיתעב מן הדלאו הכי הסיח דעתו מאכילתו, אבל למאן דסביבא לה דאין צריך ברכה לכתחלה כשחזר לסעודה פת דלא חשיב הסתה דעצת לדידה, גם ברכת-המזון אינו צריך כשיצא אף מצד צצה טובה, דלא שך לברך באמצע סעודה, וכו"ל. והנה לכאורה יש להוכיח זה מביתא גופא דקאמריה, דכשהגיה שם זמן וחולה אין צריך ברכה כשיצא ולא ברכה לכתחלה כשחזר, והינו אף מצד צצה טובה, והשם בצל-פרחך הוא כמו שכתבנו, ודין דלא חשיב הסתה דעצת אין שך לברך, ואם-כן ממילא הוא הדין לדין דסביבא לן דלעולם אין חשיב הסתה דעצת, אבל זה יש לחרות, דאפשר דהשם הוא דכיון דהגיה שם זמן או חולה לא ישנה כל-כך אבל כשלא הגיה חשיבין זה, וזה אפשר דגם פנאי-קאא דרבי יהודה מודה לזה, ולא פליגי אלא לענין כשחזר אי טעון ברכה לכתחלה. אבל באמת פן מוכח מביתא שניה, דסביבא לה למנאי-קאא פנאי — דסביבא לן להלכה פנאי דעוקר באמצע סעודה, ואחר העין נראה דמקור דברי הרמ"א יש להם ספק מדברי תלמידי ונמא"ר, עין שם בפא"ר דריק מדקמני בברייתא ראשונה "לקראת חתן" וכן בשניה "לביית-הבנות או לביית-הפודרש", משמע דזקא באפן זה אמרו דמתר להם לעקר משום דהוא דבר-מצוה אבל בלאו הכי לא, ויהו מזה מוכח שם בתפאור, דאפלו רבי יהודה דמכל כשהגיה מקצת דברים הוא משום דהוא דבר-מצוה, אבל בלאו הכי אין לו לצק ממקומו, דחשיבין דלקא ממשיך ולא תד לברוכי בדוכתה ופליגי פנאי-קאא ורבי יהודה, דתנאי-קאא סבב דכיון שעוקר ורגליו לבר-מצוה אין לנו לחש דלקא ממשיך אף בלא הגיה מקצת דברים, ורבי יהודה סבב דאין לנו להקל בנה רק בשנהגים, דאי לאו הכי הוי פנאי סעודה לפי שיטתו שם]. אמנן עדין קשה, דקאמריה גם דברכי הגל"ב לא נזכר דצריך ברכת-המזון קדם שצא וגם בפא"ר לא נזכר בנתיב, ולא כתב רק דלברך הרשות אסור לו לצאת דלקא ממשיך וכו'; ואפשר דפנתם בזה שיגמר סעודתו ויברך, אבל לא שיתברך ברכת-המזון באמצע סעודתו ויצא לברך הרשות ואחר-כך כשיבא לגמר סעודתו יברך עוד ויגמר ברכה שאינה צריכה [והנה דזהו גם-כן פנתה הפא"ר בסוף דבריו שכתב "עד שיתברך", דהינו שיתגמר סעודתו ויברך], ואפשר דגם פנתה הרמ"א הוא פן דיגמר סעודתו ויברך, וצריך עיון. אכן אם הוא משער שאפשר שיפליג הרבה, מסתברא דצריך לברך מקום, ובפרט אם לא הגיה מקצת דברים בודאי נכון לברך, ואין לחש לברכה שאינה צריכה, כי נוכל לערף לזה דעת הממנה דסתם כהרמב"ם והגאונים דפסקו דבכל אנו משניצא מסתה ביתו צריך לחזר ולברך:

משנה ברורה

(ל) ודאי צריך לברך. ברכה ראשונה כדין הסתה דעצת, ואחר-כך לברך ברכת-המזון על הכל: (לא) ואין חלוק בין וכו'. אלעיל קאי, והינו באוכל דברים השעונוין ברכה במקומו ולא הגיה מקצת דברים, ואשמעינן דאף כשפסגים סעודתו במקום אחר גם-כן אין צריך לברך, דעל סמך סעודה ראשונה אוכל, אבל כשאוכל דברים שאין טעונין ברכה במקומו, כגון פרות וכו' צצה טובה [או ששונה משקין], אף שהגיה מקצת דברים לא מהני אלא כשחזרוין לתברתן לסעודתן הראשונה, אבל לאכל או לשותת במקום אחר צריכין ברכה לכתחלה [מ"א וש"א]: (לב) סיים סעודה, ואם אכל גם שם פת, מבאר בסעיף ד המבורך שם ברכת-המזון, כיון דשם הוא סיום סעודתו: (לג) לכתחלה לא יצק. רוצה לומר: אף שעומד באמצע סעודת פת (כ) ורוצה לצאת על-מנת לחזר ולאכל ולברך, דלדעה זו אינו מצריך שום ברכה ביציאתו, מכל מקום לכתחלה לא יצא, דחשיבין שפא ישוב לחזר ולאכל ולברך במקומו [או (נד) שישנה עד שירעב, ויפסיד ברכת-המזון לגמרי²⁸]. ואם מוסיגים לו לאכל פת במקום אחר, דאז לא שך האי חששא, כיון שהולך לאכל שם ויברך שם אחר אכילתו, כמו שכתב בסעיף ד, (ס) אפלו הכי לכתחלה לא יצק ממקומו עד שיתברך, דרק בדיעבד כשיבא יצא אמרין דמתר לו לאכל ולברך במקום השני, דגם שם מקומו הוא, אבל לכתחלה מצוה לברך במקומו שאכל קדם שצא²⁹; אם לא שיהיה דעתו בישעת 'המוציא' לאכל גם שם, דאז חשיב שניהם מקומו ומתר אף לכתחלה, ובאפלו מבית לבית מהני מתשבתו לדעה זו³⁰, וכן נהגו כשהולכין לסעודת גטואין שפכונ מתחלה לאכל שם³¹: (לד) ממקומו. בתוספות ורא"ש משמע דאין להתמיר בזה רק כשיצא על-מנת להפליג דאז חשיבין להג"ל, אבל כשיצא על-מנת לחזר לא לתר מתרי³²: (לה) בלא ברכה. עין בחדושי רבי עקיבא איגר מה שכתב בזה. ועין בבאור הלכה שהכרענו לדינא, דאף דלכתחלה בודאי נכון לנהג כהרמ"א שלא לצאת לברכה-הרשות, מכל מקום כשיצא אין לו לברך אם יציאתו הוא על-מנת לחזר ולגמר סעודתו, דחשיב כעומד באמצע סעודה, ויש בנה חששא דברכה שאינה צריכה, רק אם הוא משער שאפשר שיפליג הרבה, נכון יותר שיתברך

שער הציון

(כג) דבר"ן מורי בכתאי גונא, וגם דאלו כבר גמר סעודתו לגברי, כבר נזכר הדין הזה לקמן בסימן קפ"ד, עין שם, וכן משמע שפא דלשנה, וכן פרשו החתומים, ועין באור הלכה: (כד) תוספות ונרא"ש כפרק ספ"ד, ורמז הגרי"א לטעם זה: (כז) ב"ח ומגן-אברהם ואלהי רבה וש"א:

הלכות דברים הנחגים בפעודה סימן קעח

(ו) (לו) *דחישנין שמא ישכח מלחזור ולאכל (הר"ר מנחם ור"ק). מיהו, לצורך מצוה *עוברת, כגון שהגיע זמן תפלה, מותר (כלבו ה' פסח). [ענין סימן קפד: ג' י"ג מי שאומר שאם היה בגן ורוצה לאכל מפרות פל אילן ואילן, בינו שברך על אילן אחד (לו) אינו צריך לברך על האחרים, (לח) והוא שבשעה שברך היה דעתו לאכל מאותם האחרים. אבל מגן לגן צריך לברך אפילו אם הם סמוכים, (לט) ואפילו אם כשברך תחלה היה דעתו על הפל: ד' אם אכל פת במקום אחד (מ) וחזר ואכל במקום (ס) אחר.

ו אריות חיים
ז סמך בסימן קט

באר היטב

שצריך ברכה במקומו כפזר בס"ה אז א"צ לברך תחלה שנית, וכ"ש לא לפסדע בהמ"ז, ואם אכל פרות או שקה נון והלך וזמר, צריך לברך תחלה על מה שישקה בתורתו, ואם הסיח דעתו מן האכילה בשעה שהלך, בכל גווי צריך לחזור ולברך שנית על מה שיאכל, ע"ש וצ"ח וד"ה וכו'. וכתוב בס' ברכת אברהם דף קנד: אם בנה על פרי א' ולא אכל ממנו פ"ס והוליו למקום אחר צריך לחזור ולברך במקום השני, וברכה שעשה במקום הראשון הוי ברכה לבטלה, ע"ש: (ז) אחר. ארי בדיעבד, הלכתחלה אסור

(ו) דחישנין שמא ישכח. לפי טעם זה אם מזמנים אותו לאכל למקום אחר שני, וכן המנהג בשו"ט, אבל הכ"ח כתב דוקא קשה היה דעתו בשעת ברכת המוציא לצ"ח אבל בלא"ה אסור לעקר. ולכתחלה צריך לברך במקומו, וכ"כ רמ"א בתשובה סי"א, מ"א. וט"ז האריך והעלה: המנהג בינינו שאוכלין קצת בביהם והולכים לסעודת נשואין לגמר הסעודה, וזהו קשה דעתם מתחלה ללכת אח"כ שם, וכן מהלכי דברים שמברך במקום סיום אכילתו, ואם ארע הדבר שהלך למקום אחר שלא לאכל שם וחזר לסעודתו, אם אכל מה

משנה ברורה

ברכת המזון כשיוצא: (לו) דחישנין וכו'. ואפילו אם לא אכל פת אלא פרות ושארי דברים, (כו) משמע מפקה אחרונים דכונן לזהר (ס) לכתחלה שלא לצאת ממקומו עד שיברך ברכה אחרונה: ג' (לו) אינו צריך לברך. ואפילו (ס) אין רואה מקומו שהאילנות מפסיקין. ולא דמי לאוכל במזרחת של תאנה וכו' לאכל במערבה דצריך לברך, (כט) דכאן מירי שמאף מחצות, דחשיב כמו מקום אחד, כפ"ל. (ל) ויש מאחרונים שפרשו דמירי באין מקף מחצות⁸⁸, וטעם ההפך בזה הוא משום שהיה דעתו לזה מתחלה, וכמו שכתב לעיל בהג"ה דדעתו מהני אף מהדר לתרו, ואף שאין רואה מקומו מחמת הפסק האילנות, לא חשיב אלא כמו מתור לתרו; ולפי זה, גם לענין מזרחת של תאנה מהני דעתו. ולהכי כתב המחבר בשם יש מי שאומר,

באר הגולה

* דחישנין וכו'. עין במשנה ברורה, אף דבמאור משמע דבדברים שאין טעם ברכה במקומו מטר לו לעקר לכתחלה אף לדבר הרשות קדם שברך [הוא דקאמר בנה קב עמוד א במקומו דטעונו ברכה למפרע כשיצא אף לזבנו, צריך עיין גדול לידה; ואפשר דכנת הנמנה דהנה רשות לו לברך, מה שאין בן בדברים השעתינו ברכה במקומו, לזבנו אין נשאי לברך כשיצא, ביון דסבירא להו דלשחזור אין צריך ברכה לכתחלה, ונצא דכשברך ברכה למפרע גורם ברכה אחרת לכתחלה בקדו, מכל מקום לטעם התוספות והרא"ש שכתבו דשמא יקרא, כגזבו כמה אחרונים השאף אף בדברים שאין טעתינו ברכה במקומו, ובפרט דהנה נפסקה האכילה ביציאתו, ודלאו הכי צריך ברכה לכתחלה כשיאכל אחר פה: * עוברת. כן כתב כלבו, אבל במאור לא משמע כן, והוא לא כתב רק דלדבר הרשות אסור, ובפרט לפי דברי התוספות והרא"ש בפרק פסוי הים דהא דקאמר דטעונו ברכה למפרע הוא רק משום עצה טובה

משום דאין דין זה ברור דליהני דעתו באין מקף מחצות, דהוא נק שישת הרבב"ד [הגר"א בבאורן]: (לח) והוא וכו' הנה דעתו. כמו מתור לתרו בעלמא דבעינן דוקא דעתו, וכנ"ל בסעיף א בהג"ה. ובחיי אדם כלל נט ראייה שמחלק בענין זה בין מקף מחצות לאינו מקף מחצות, דבמקף מחצות לא בעינן דעתו בפריש, אלא אפילו מסתמא אמרינן דדעתו על פל האילנות [אם לא שהיה דעתו מתחלה לאכל רק מהאחד ואחרת: נמלך לאכל גם מהשני, דאז צריך לברך], ובאינו מקף מחצות בעינן שיהיה דעתו בשעת ברכה גם על השני [ואם לא היה דעתו, אפ"ל (ל) רואה את מקומו הראשון גם כן אינו מועיל בינו שאינו מקף מחצות, ט"ז ודרך התיים]: (לט) ואפילו וכו'. משום שנוי מקום, דהוי כמפית לבית דלא מהני דעתו לכלי עלמא, כמו שכתב לעיל בסעיף א בהג"ה, ואפילו אין הגן מקף מחצות, פיון שכל אחד הוא בפני עצמו חשיב הוא כמו שני בתים, ואפילו רואה מקומו הראשון גם כן אינו מועיל. מי שברך על הפרי לאכל כאן, ולא אכל ממנו ושנה מקומו, כתב האלהי רכה בשם ברפת אברהם דאינו יוצא בכרכו⁸⁹ ולפי מה שכתבנו לעיל בסעיף ב בבאור הלכה הוא דוקא מבית לבית אבל מתור לתרו לא. וכתב החיי אדם, דאפילו אם אותו הפרי בידו והולך ואוכל יש בו משום שנוי מקום, אם יצא ממקומו הראשון שכתב עצמו לאכל לתרו אחר ולא היה דעתו מתחלה לזה, דכל פתיחה ופתיחה הוא דבר אחר⁹⁰, ענין שם. ולפי מה שכתבתי לעיל, יש לזהר בזה רק לכתחלה, אבל בדיעבד אין לחזור ולברך מחמת שנוי מקום שמתור לתרו: ד' (מ) וחזר ואכל. ואף דלדעת המחבר לעיל בסעיף א' וב' אסור לאכל במקום השני על סמך סעודה הראשונה, אלא צריך לברך מקדם ברכת המזון על אכילה ראשונה והמוציא על להפא, (נ) וגם דעתו לא מהני מבית לבית; צריך לומר דכאן מירי (נ) שכתב אכל, דאז מברך במקום השני, דגם זה מקומו הוא. ולפי מה שאנו נקטינן בדעת ההג"ה לעיל בסעיף ב, רק לכתחלה אין לעקר ממקומו עד שיברך במקומו, אבל אם כבר עקר, מטר לאכל

שער הציזין

(כו) בית מאיר ופרימקדים באשלא אברהם סעיף קטן ג ומגן אברהם, והחיי אדם כלל נט אות א, אף הוא כתב: כשגמר בדיעבד שלא לאכל ולשתות עוד, ענין שם. ומהם משמע דאפילו באמצע סעודה, משום עצה טובה שפא ישהא עד שיירעב ויפסיד ברכתו, וכתב שכתבו התוספות והרא"ש לגבי פת, אכן בדיעבד על-מנת לחזור לאלתו בתאי אין להתמיר, וכן שכתבנו במשנה ברורה לגבי פת: (ס) אבל שכתב יצא קלא מפת, דכפת קלא לן בסימן קפד דצריך לחזור למקומו ולברך, וכהו מטר לברך במקומו שהוא: (סז) אחרונים: (טז) מגן אברהם [וכן משמע משי"ן ודרך התיים ותג"ז: (ז) סאמר מרדכי והגר"א ואבן העזר]. והנה במאמר מרדכי ואבן העזר משמע דגם במקף בעינן דעתו, ובהג"ה לא כצאתי הוכחה לזה, ובחיי אדם משמע דנקט לדינא דבמקף לא בעינן דעתו לזה ואפילו בסתמא מהני. והנה אפשר היה לומר דגם המגן אברהם יסבר דלהוראב"ד מהני דעתו ואפילו מאילן לאילן באין מקף מחצות כמו לענין מזרחת של תאנה, אף לא רצה לפרש בן בהשלמת צורך משום דהא חזינו דאין דעת השלמת צורך לסבר לדינא בהוראב"ד, דהא לענין מזרחת של תאנה לא הוכיח כלל דעתו ופשע דלא סבירא לה גנותה, ועל-כן פירש דמירי במקף ואתא בקלי עלמא: והגר"א יסבר דליהני הזביר דעת הרבב"ד בסעיף זה לשמיענו דאפילו במאילן לאילן מהני גם כן דעתו, וכל-שכן באילן אחד ממזרחו למערבו דטהני דעתו לידה: (ל) וכלבוש"י שור כתב דמשמע משגן אברהם בסעיף קטן ט דרואה מועיל אפילו אין סמך מחצות; גם באלהי רכה משמע דחולק על השי"ן. ולעניות דעתי נראה דהלוי זה בזה, דאם נסבר דדעתו לא מהני באינו מקף, גם רואה אין מועיל: (נ) כן מוכח ממגן אברהם דלא סבירא לה פפריש השי"ן, וגם הפאמר מרדכי האריך בדרך ופסקים להרמ"א לעיל דלא מהני דעתו מבית לבית לדעה הראשונה: (ג) מגן אברהם:

הלכות דברים הנותנים בפעודה סימן קעח

פג

באר הגולה

ח תרמ"ב ספק ד
 וקצת תרש"ב
 ט תר"ש
 י התוספות ור"ש
 יא שם הרמב"ם פ"ד
 יב כ' תר"ש ספק קצת
 יג יתענה
 יד תר"ב

אינו מקבץ ברב המזון (מא) אלא במקום השני. כמו שנהגו (מב) הולכי דרכים שאוכלים דרך הלוקם ויושבים ומקבצין במקום סיום אכילתם: ה' י"ג אומרים ששבעת (ט) המינים טעונים בקבץ (מג) לאחריהם במקומם, וי"ג אומרים דוקא (מד) מיני דגן: הגה וי"ג אומרים דוקא פת (מה) לבר (כ"י) סימן קפד בשם רשב"א והגהות מיימנו פ"ד: ו' מי שנוצר בתוך הסעודה שלא התפלל ועמד והתפלל, אפלו אם אין שהות לגמר סעודתו ולהתפלל, שחייב להפסיק (מו) ואי אפשר לו לאכל עד שיתפלל, עם כל זה (מז) לא הוי (י) ה' הפסק: ז' אדם שישן בתוך סעודתו (מח) שנת עראי לא הוי הפסק: הגה וכן אם הפסיק בשאר *דברי רשות, *כגון שהצריך (מט) לנקבו וכיוצא בזה:

שערי חשוכה

[ח] הפסק. עין בח"ט. וכן במג"א שהביא ראיה מע"פ דכ"ן דכ"ז למיר אגותא והילא הסיח דעתו כו', ובאה"עו השיג עליו פ"ן דק"ל ד"נים של הפסח הוצת פסילי לתפלה לא תישן שמא יסח דעתו. משא"כ באגותא והילא דלשאר ברכות דמי. ע"ש. וכן בדראפנים מ"ש דברי הפ"ז לענן הניח מקצת תבירים כו', ע"ש: דמשמע בלבוש אפלו הלך לבהכ"נ לא הוי הפסק, וט"ו העלה דלמעשה יש לזהר בזה, ולא אמרינן ולא הוי הפסק אלא במתפללין באותו חדר או שהגיע מקצת תבירים, ע"ש. [כתב רמ"א כפי' רע"ג דמפית לפסה תשוב כמפנה לפנה, והשיג ה"צ עליו, ובספר אלה רבה מושבו ופרש כדעת רמ"א, עין שם באריכות]:

באר הגולה

בעלמא שמא ישקה, מסתברא דחיקא דהוא לדבר-מזון, אפלו אינה עוברת אין לחש לזה; וקצת הוכחה ג"כ לזה: דאי מיני הבריתא קשהמזונה עוברת, אי לברך ברכת-המזון מקדם אמאי מחמיר רבי והיה בשלא הניח מקצת תבירים לברך ברכת-המזון קודם שיעקר: * דברי רשות. לאו דוקא, דהוא הדין אפלו הפסיק בדבר-מזון. כגון שהתפלל באמצע הסעודה (38) וכנ"ל בסע"ף ו, אלא מפני שפנינו שדבר שהוא לחוב קבוצ, כגון מה שפפסיקין בהלל ואגדה בין כוס לכוס, פ"ן שהוא לחוב שמתחבין אמיר להפסיק חשיב הפסק וצריך לברך על קל פוס וכוס בפני עצמו, לכן נקט דברי-רשות הנגזר"א בבארו, וכן בזה לישוב מה שהגיש הנריש"ח: * כגון שהצריך לנקבו וכי'. מבאר לעיל דנה דוקא בסעידת פת, אבל בפרות או משקין הוי הפסק מחמת הנציאה מוקדמו, ובשחזור למוקדמו צריך בקבה:

באר הגולה

אבל באין רואין מחמת מרחק הדרך או מחמת הפסק אילנות חשיב שנוי מקום, ובפרות צריך לברך שנית, ובפת ג"כ אין לזכור ההג"ה לעיל, על-פלי-פנים לכתחלה אין להם לעקר ממקומן בלא ברכה כמבאר שם. אף אם מתחלה חשב לאכל מעט ממקומו ונשארו לאכל בדרך, (לו) מהני ואף בהפסק אילנות, דרק מבית לבית לא מנהי דעתו בפרות, וצריך לחזור ולברך (39). ובפת מהני דעתו ואף לענן לכתחלה: ה' (מג) לאחריהם במקומם. ואם הלך משם, צריך לחזור למקומו ולברך כמו לגבי פת: (מד) מיני דגן. מפני חשיבותן שנקרא מיון: (מה) לברך. כתבי האחרונים, דלכתחלה יחמיר לברך במקומן אפלו בז' מינים, (לט) וכן לענן שנוי מקום אין צריך לברך (מ) על כל השבעה מינים כמו על הפת אם שנה מקומו (40). לפי מה שפסק בסע"ף ב בהג"ה. ודעת הגר"א בבאורו, דדעה האמצעית היא העיקר לדינא, ולפי זה פרות של שבעת המינים דומים לסתם פרות דשיק בהו שנוי מקום לכלי עלמא: ו' (מו) ואי אפשר לו לאכל. רוצה לומר, דלכאורה יש לזמזוח ליה לן ונברך, דלמאן דאמר דאין רשאי לאכל צריך לברך כשהחזיר לאכל; אבל באמת לא דמי, דהתם הטעם משום דהוי הפסח הדיע וסליק, מה שאין פן הכא דלא הסיחו דעתם מלאכל (41): (מז) לא הוי הפסק, ולדעת המחבר בסע"ף א (מ"א) הוא דוקא בשמתפלל בביתו, אבל אם הולך לבית-הכנסת הוי הפסק, אכן לפי מה שאנו נקטין כדעת ההג"ה בסע"ף ב, (מ"ב) לא הוי הפסק (מ"ג) אף כשהלכו לבית-הכנסת, ורק אם לא הסיחו דעתם מלאכל. כתב המגן-אברהם, דאף ד'המוציא' אין צריך לברך מחמת הפסק ההפלה, אבל נטילת ידים צריך, דשוא לא שמר ידיו; (מ"ד) אבל הרבה אחרונים חולקין עליו וסבירא להו דאף נטילת ידים אינו צריך, דבעת התפלה בודאי שמר ידיו כולתנפם. אבל בזה, דוקא אם מתפלל בביתו, אבל אם הלך לבית-הכנסת והתפלל שם, כשהחזיר וצריך לטל ידיו וכלי ברכה (42): ז' (מח) שנת עראי. ואפלו אם שנה (מ) משך זמן לערך שעה, פ"ן שנגנס בשנה לא מקרי הפסק ואין צריך לברך 'המוציא' [אבל נטילת ידים בעי וכלי ברכה, פ"ר-מגדים]. ואם ישן על משתו (מז) שנת קבע, הוי הפסק, דהוה סליק והסחי-הדעת לדברי הכל (43):

שער העינין

(ל"ד) ואם רצונו לחזור למקומו ולאכל שם עוד, בודאי יש לו לחזור ולברך שם, וזה צריך יותר ודאי בזה גם דעה הספיק שפרש מה שאמרו בגמרא "דלקבעה קמא הדר" הני דזש לו לחזור למקומו: (ל"ה) מגן-אברהם ונגזר"א: (ל"ו) תרי-אדם: (ל"ז) בן מוכח מתי-אדם: (ל"ח) ובחמ"אדם סתמק אולי אף מארץ לעננה חשיב כמו מבית לבית דלא מהני דעתו בפרות, ואין נראה ג"כ להחמיר בזה (44): (ל"ט) פ"ח ומגן-אברהם והג"ה ודן-החיים ושאר אחרונים. ואף דבחושי ר' עקיבא איגו מקפסק בדרבי טמון אברהם, כל טמון אברהם, וגם הוא בעצמו נשארו רק בדרבי עיון: (מ) בין שהניח מקצת אגשים כשיצא מן ובין שלא הניח, ובין שתנו למקומו ואכל שם ובין שאכל במקום שנהלך, בכל גווי אין צריך לחזור ולברך: (מ"א) פשוט, וכן כתב עלת-המיר וברפת-אברהם, והבאר היטב קהתיק דבריהם שלא בדיק, דהם לא אמרו אלא לדעת המחבר: (מ"ב) ורבי הש"ס שפצריך לברך, כבר דחוהו על האחרונים, עין אלה רבה ומאמר-מ"ר ונגזר"א ושי"א, אף אפשר דלכתחלה יש לזהר בזה שלא להתפלל באמצע הסעודה, פי אם בביתו או בשהניח מקצת תבירים [א"ר ופ"ג]: (מ"ג) ודוקא ברכים הטעונים ברכה במקומן, אבל בפרות, תפך משהלכו הדין לכיחם נהפסל קביעותן: (מ"ד) אלה רבה ואבן-הש"ס והג"ה ומגן-אברהם: (מ"ה) בן נראה לענין דעת: (מ"ו) תרי-אדם: (מ"ז) הגר"ז ותרי-אדם:

